

Social Innovation, the challenge of social transformation

Dr. Soontorn Koonchaimang

Director of Social Entrepreneurship Study & Development Center

The College of Social Innovation, Rangsit University

August 4, 2018 : IMPACT Challenger

Table of Contents

คำ นิยาม และความหมาย

พลังของนวัตกรรมสังคม

การทำทนายเพื่อการเปลี่ยนผ่านทางสังคม

1

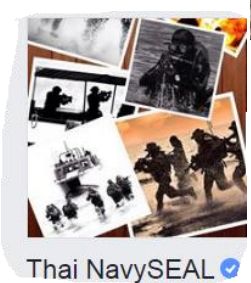
ความหมายของ “นวัตกรรมสังคม”

เราเรียนรู้อะไรจากกรณีกู้ภัยที่ถ้ำหลวง - เชียงราย ?

การจัดการภาวะวิกฤติ/ผู้นำ
สื่อออนไลน์/สื่อมวลชน
ผลจากสนใจของคนทั่วโลก
การร่วมมือของอาสาสมัคร
จิตอาสาที่มาจากทั่วทุกสารทิศ
เครื่องมือและเทคโนโลยีชุมชน

Elon Musk

Thai NavySEAL

เครื่องมือ เทคโนโลยี และการจัดการที่มีการใช้งานได้จริงและมีการยอมรับของสังคม

“สิ่งประดิษฐ์กับนวัตกรรม”

สิ่งประดิษฐ์ คือ สิ่งหรืองานที่มีการสร้างเป็นตัวอย่างขึ้น แต่ไม่ได้มีการนำไปใช้หรือนำไปใช้แล้ว แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้คนในสังคม

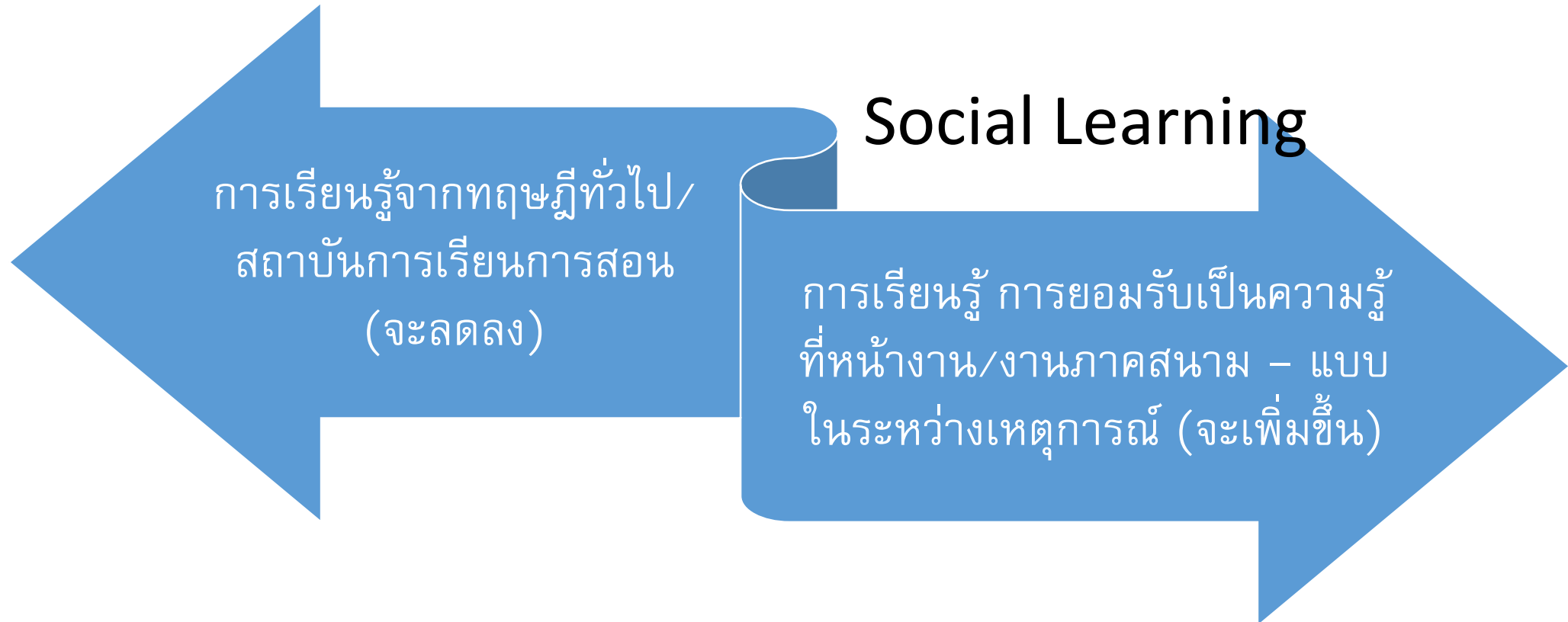
สภาวะดังกล่าว มีประเด็นอ่อนแอที่ควรแก้ การทบทวน คือ เราจะสร้าง “ความใหม่” ขึ้นในท่ามกลาง **“ขีดจำกัดด้านสังคม”** ได้อย่างไร ?

กระบวนการที่จะลดช่องว่างระหว่าง การเข้าไม่ถึงของ “องค์กรชุมชน” และการมองไม่เห็นของกิจการขนาดใหญ่และรัฐ

Social
Collaborations,
Social Learning

การเรียนรู้ร่วมกัน/พร้อม ๆ กันของคนในสังคม >>>

จุดเปลี่ยนสำคัญของยุคสมัย - **ความเป็นปัจจุบัน**

“ความใหม่”ของการจัดการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

นวัตกรรม (Innovation)

นวัตกรรม เป็นการนำเอา**วิธีการใหม่ๆ**มาปฏิบัติใช้ หลังจากที่มีการทดลองและพัฒนาตามกระบวนการของการคิดพัฒนา และนำไปใช้ปฏิบัติจริง แล้วนำไปสู่ความแตกต่างไปจากการปฏิบัติแบบเดิม (Hughes, 1971)

นวัตกรรม คือ ความคิด การกระทำ หรือสิ่งที่รับรู้ว่าเป็นที่ยอมรับในการนำไปใช้ปฏิบัติของผู้คนในสังคม และหน่วยของสังคม (Roger, 1983)

ความใหม่ / การเรียนรู้ทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ = นวัตกรรมสังคม

Innovation

Product/Process Innovation

Radical/Incremental Innovation

Technical/Administrative Innovation

Social Innovation

นวัตกรรมสังคม เป็นนวัตกรรม (ความใหม่) ที่สร้างสรรค์
ขึ้นใน/โดยพื้นที่ของภาคส่วนทางสังคม ไม่ใช่ภาคธุรกิจ
ในขณะที่เดียวกันก็ยิ่งเจาะจงลงไปอีกว่า ผู้ที่ริเริ่ม
สร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมนั้น จะเป็นผู้นำทางสังคม
องค์กรทางสังคม และขบวนการทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้น
ยังรวมความถึงการเป็นไกด์ไลน์สำคัญของการ
เปลี่ยนผ่านของยุคสมัยทางสังคมด้วย

(สุนทร คุณชัยมั่ง, ทฤษฎีและการปฏิบัติการของนวัตกรรมสังคม, วารสารนวัตกรรม
สังคม มหาวิทยาลัยรังสิต, 1(1) : 14-27)

2

พลังของ “นวัตกรรมสังคม”

กรณีศึกษาจากรางวัลวิสาหกิจชุมชน - สัมมาชีพ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

สุโขทัย เป็นจังหวัดที่มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 22,252 บาทต่อเดือน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีรายได้ 26,915 บาทต่อเดือน

บ้านนาต้นจั่น เป็นหมู่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลบ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย มีประชากร 1,100 คน 374 ครัวเรือน

เป็นหมู่บ้านริมชายเขาของอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย - มีที่ทำกินน้อย (ที่ที่ดินที่เป็นเอกสารสิทธิ์น้อยมาก *คนในวัยแรงงานจึงไหลออกไปทำงานในแหล่งงานในเมือง*)

ความใหม่- ที่เติมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและสังคม

งานย้อมผ้าหมักโคลน
การออกแบบ
งานสร้างสรรค์ ฯลฯ

ทุ่งนา ท้องฟ้า ป่า ทะเลหมอก
และโฮมสเตย์ ฯลฯ

ชุมชนจัดตั้งเป็น “วิสาหกิจชุมชน” เพื่อการท่องเที่ยว และโฮมสเตย์ มีสมาชิกจำนวน **264**
ครัวเรือน หรือ **70 %** ของหมู่บ้าน

เก่า / ใหม่ ที่บ้านนาต้นจั่น และผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

มากกว่าการสร้างรายได้ของสมาชิกคือความสามารถใหม่ของชุมชน

สร้างรายได้ให้กับ
ชุมชนในปี 2560
17 ล้านบาท

เฉลี่ยเป็นรายได้ต่อ
ครัวเรือนสมาชิกต่อ
เดือน 5,366 บาท
หรือ 24 % ของ
รายได้ต่อครัวเรือน
เฉลี่ย (เดิมที่มีอยู่ —
ใช้ตัวเลขจังหวัด)

	เก่า	ใหม่
การผลิต	เกษตร - ใช้ ปัจจัยจากที่ดิน เป็นหลัก	บริการ / ผ้า / ของฝากของใช้ — ปัจจัยใหม่ที่ไม่ใช่ที่ดิน แต่ เป็นความคิดสร้างสรรค์ งาน ฝีมือ และการบริการ ฯลฯ
การ ปรับเปลี่ยน	งานฤดูกาลของ การเกษตร	งานฤดูกาลของท่องเที่ยว
ระดับของวิถี	บทบาทของ ผู้ชาย	บทบาทเพิ่มของผู้หญิง การจัดการที่ซับซ้อน — และ สร้างความร่วมมือ / พึ่งพา การตลาด

กรณีศึกษาจากรางวัลวิสาหกิจชุมชน - ส้มมาชีพ

วิสาหกิจชุมชนกองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช

การกำกับการใช้จ่ายและการร่วมสร้างวินัยทางการเงินของสมาชิก/ชุมชน มีการจัดตั้งกลไกการทำงานและจัดบริการเงินกู้เพื่อการต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น เพื่อวัตถุประสงค์การเกษตร ที่อยู่อาศัย เงินกู้ลอยฟ้า เงินกู้เพื่องานพิธีกรรม

จุดเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของบ้านดอนคา เริ่มจากกลุ่มแม่บ้านบ้านดอนคา จำนวน 37 คน ในวงเงินเริ่มต้นเริ่มแรก 2,850 บาทในปี 2526 กิจการขยายตัวขึ้นตามลำดับจนถึงปี 2558

มีเงินทุนหมุนเวียนจากเงินฝากของสมาชิก และสินทรัพย์รวม 160 ล้านบาท มีสมาชิกจำนวน 14,000 คน ครอบคลุมพื้นที่ 10 ตำบล 3 อำเภอ (พรหมคีรี นบพิตำ และท่าศาลา ของนครศรีธรรมราช) มีกำไรจากการประกอบการ 9.5 ล้านบาท

ความใหม่- ที่เติมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและสังคม

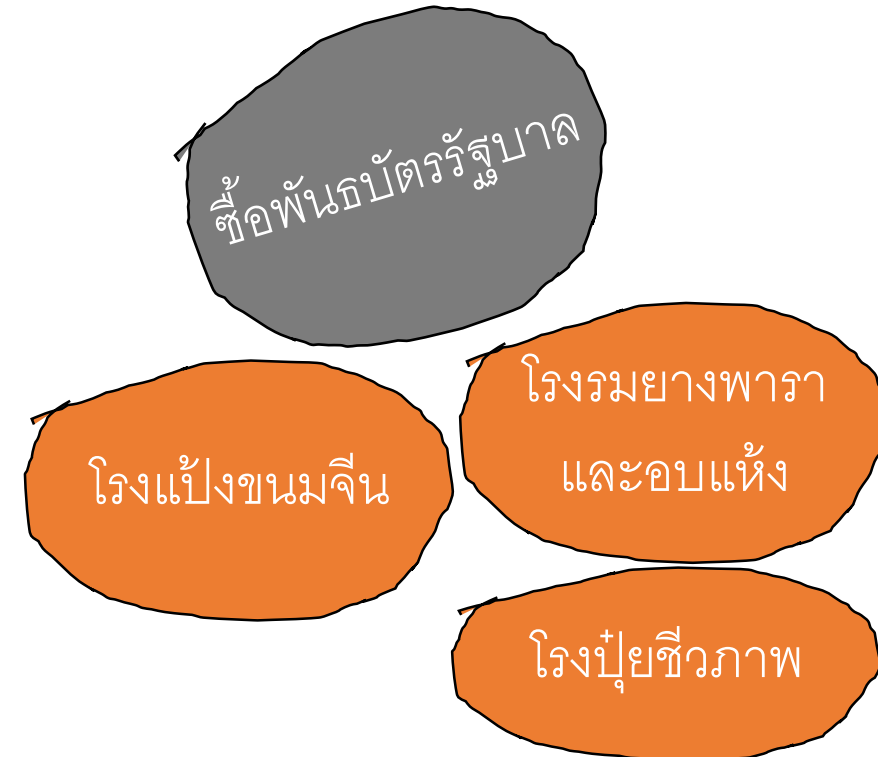
การลงทุนใหม่และการสร้างเศรษฐกิจ(ใหม่)ของชุมชน

การกำไร

จัดสรรเป็นเงินปันผล
ต่อสมาชิก ค่าตอบแทน
กิจกรรม การ
จัดเป็นสวัสดิการ
สมาชิก สนับสนุน
สาธารณะประโยชน์

เก็บเป็นเงินสะสม/
ประกันความเสี่ยง

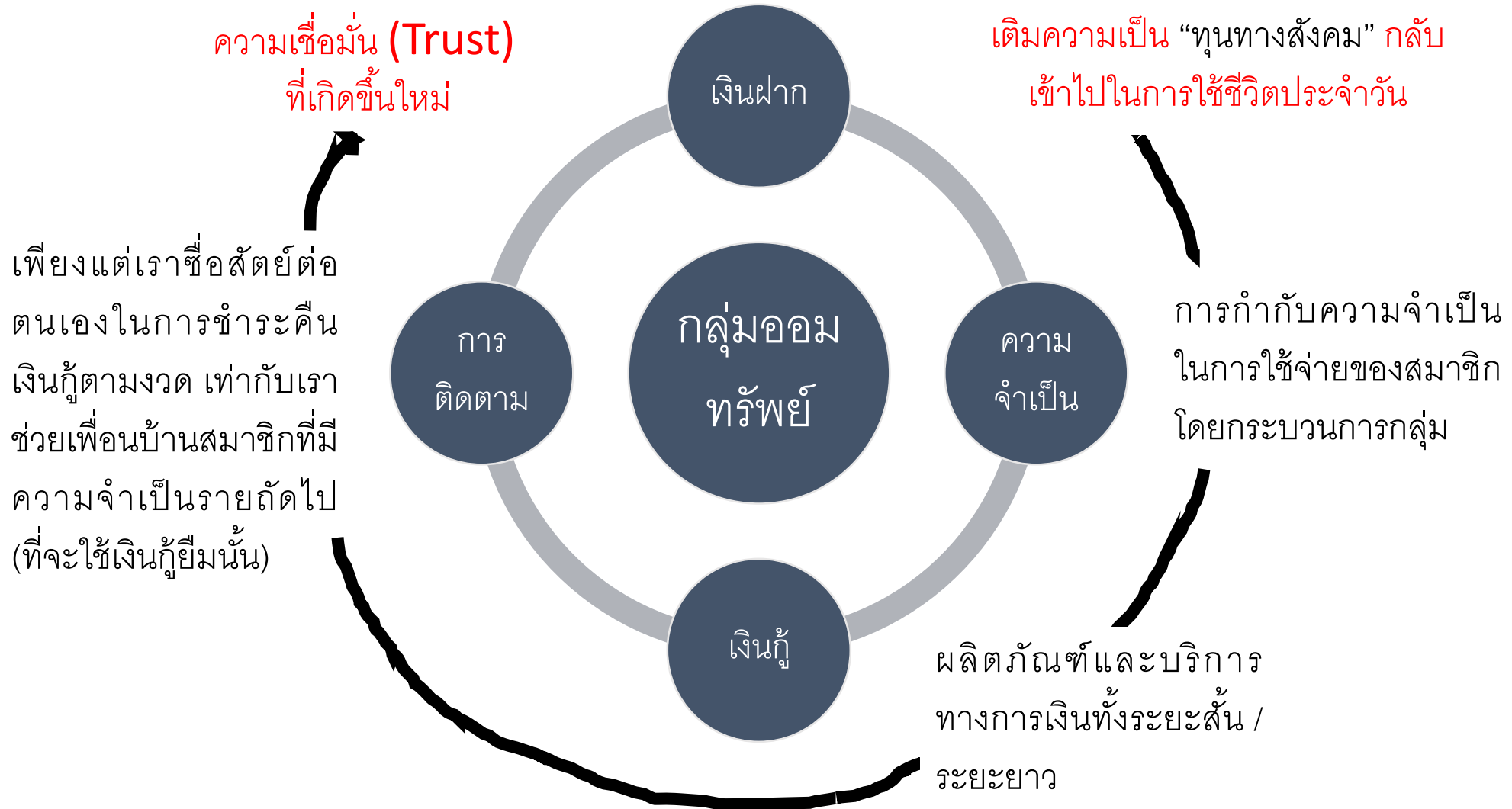
ผู้อุปถัมภ์รัฐบาล

โรงแปงขนมจีน

โรงรมยาพารา
และอบแห้ง

โรงปุ๋ยชีวภาพ

เก่า / ใหม่ ที่บ้านดอนคา และผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

กรณีศึกษาจากรางวัลวิสาหกิจชุมชน - สัมมาชีพ

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านอุ้มแสง (เกษตรทิพย์) ต.บ้านดู่ อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ

เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มเกษตรกรทำนา เพื่อ
ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เกษตรทิพย์ จากสมาชิก
47 คนด้วยเงินทุนริเริ่ม **608,000** บาท

สร้างเป็นกิจการทำข้าวหอมมะลิ/อินทรีย์ที่
มีมาตรฐาน แล้วขายตามระบบการตลาด
(ทั้งในและต่างประเทศ) จนสร้างรายได้
มากถึง **55** ล้านบาท

มีสมาชิก **1,258** คนในพื้นที่ **2** อำเภอ
ของ จ.ศรีสะเกษ (เมือง /ราษีไศล) มีพื้นที่
ทำนา **20,716** ไร่)

ความใหม่- ที่เติมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและสังคม

มาตรฐาน
การเกษตร

ปุ๋ยอินทรีย์

ชุมชนนี้มี
มาตรฐานที่ได้รับ
การรับรองทั้งใน
และต่างประเทศ
8 รายการ

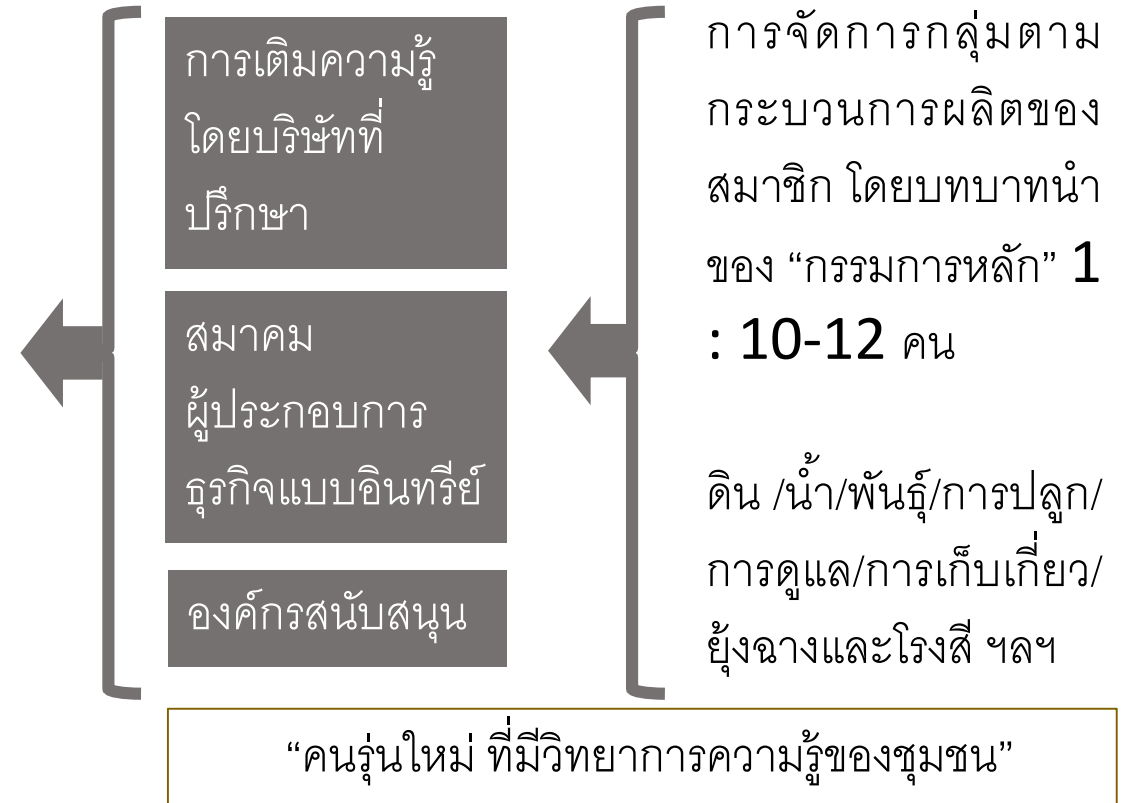
ราคาขายในปี 2558
จำนวน 55 ล้านบาท มาจาก
“ข้าว” 31 ล้านบาท “ส่วนที่
เป็น “ค่างานของมาตรฐาน”
14 ล้านบาท หรือ 25 %
ของราคาขายในระบบ
การตลาด

ความใหม่- ที่เติมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและสังคม

มาตรฐาน
การเกษตร

ชุมชนนี้มี
มาตรฐานที่ได้รับ
การรับรองทั้งใน
และต่างประเทศ
8 รายการ

GI	Organic Thailand
หอมมะลิไทย	หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
IFOAM	USDA
Fairtrade	EU-NOP

เก่า / ใหม่ ที่บ้านอุ่มแสง และผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

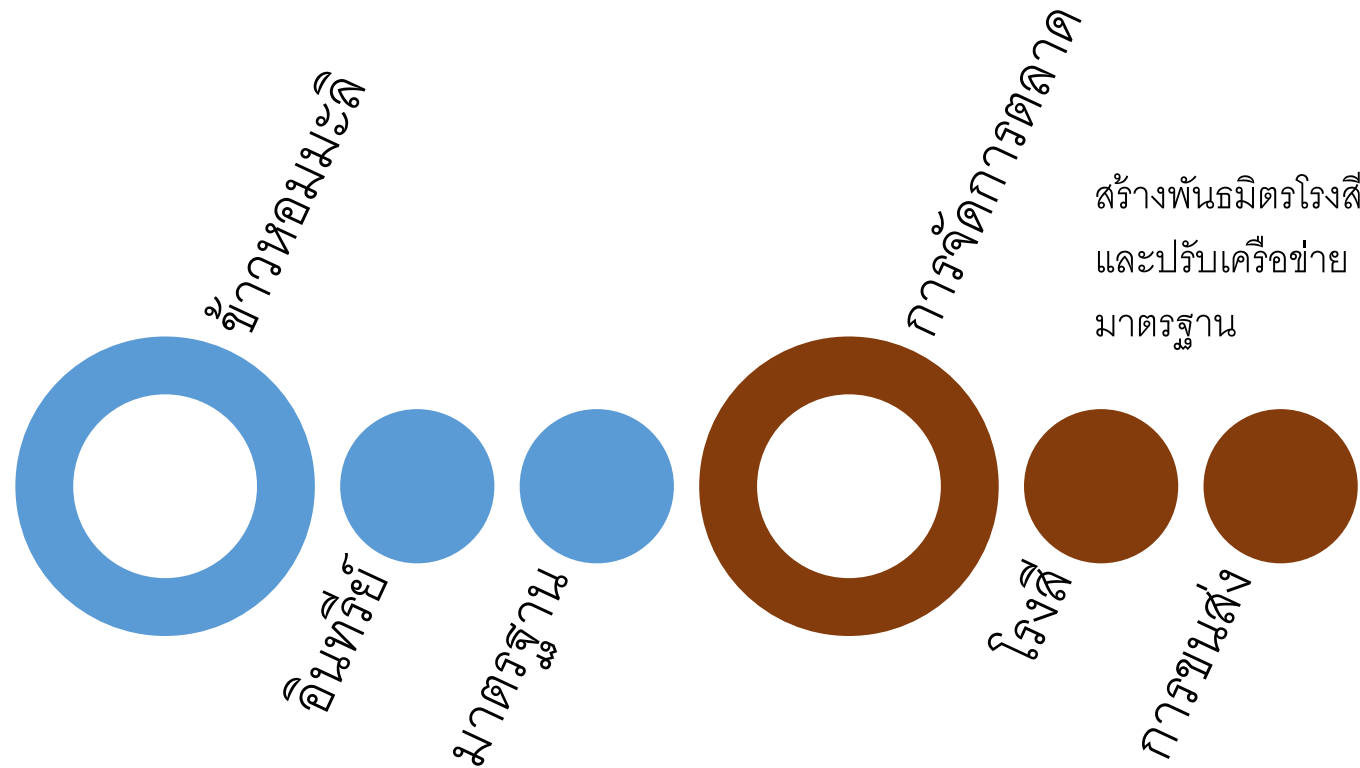
การทำความเข้าใจ ปรับเปลี่ยน และทำได้ – ตลอดทุกช่วงและข้อต่อของ Value Chains

การผลิตแบบเดิม

และการตลาดแบบไม่รู้จะ
ร่วมกำหนดราคาขาย
อย่างไร ?

การผลิตแบบ “ผู้ประกอบการ”

Social Innovation Perspectives

ความใหม่ที่ “องค์กรชุมชน/
สังคม” ในฐานะที่เป็น **Social
actors** ได้ริเริ่มบวกรวมการ
จัดการความรู้ ความคิด
สร้างสรรค์ และเทคโนโลยี
แล้วสร้าง “ความใหม่” ขึ้นใน
พื้นที่ของสังคม

จะมีใหม่? ที่ความใหม่นั้น เป็น
การริเริ่มบวกรวมการจัดการ
ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์
และเทคโนโลยี โดย
“บริษัทเอกชน และรัฐบาล”
แล้วสร้าง “ความใหม่” ขึ้นใน
พื้นที่ของสังคม

กิจกรรมเพื่อสังคม - การปรับปรุงผลิตภาพของกิจการ

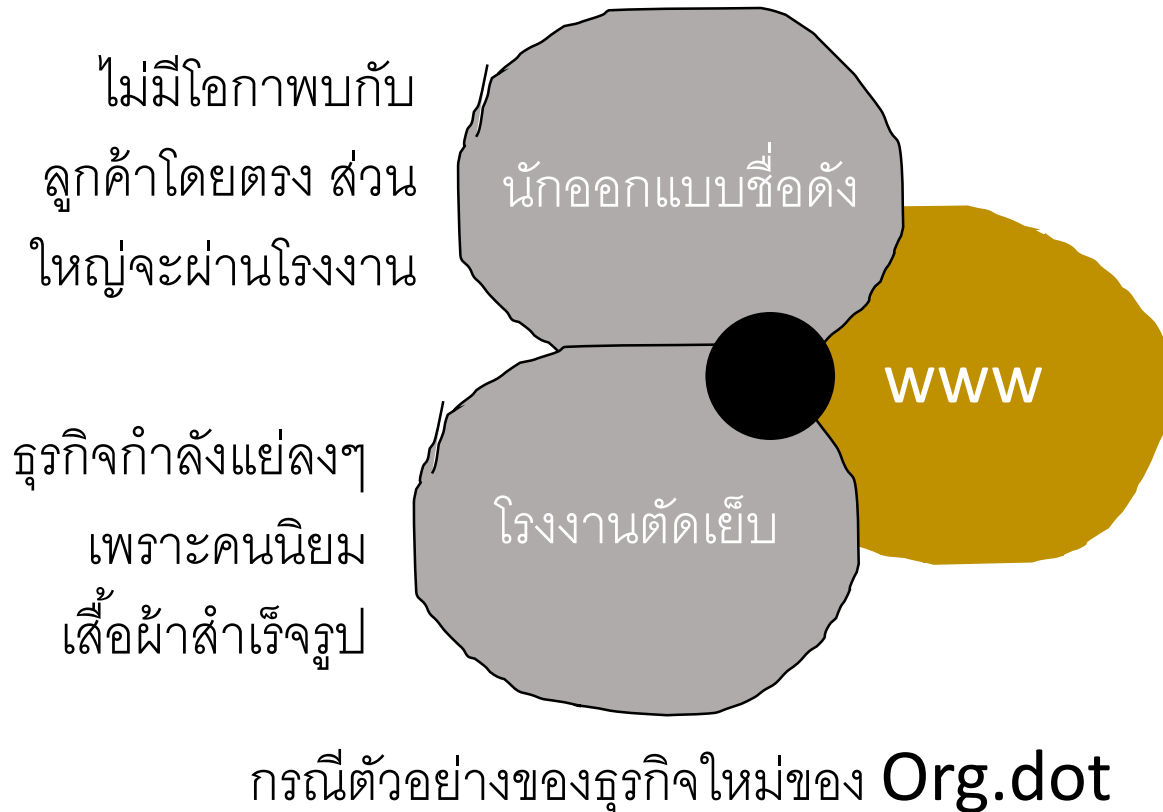
ปัญหาสังคม	วิทยาลัย : Project
<p data-bbox="453 368 833 811">ต้องการงาน เยาวชนในระบบ การศึกษาโดย ส่วนใหญ่มักจะมี ค่านิยมต่อการ เรียนช่าง ต่ำกว่า สายสามัญ</p> <p data-bbox="453 868 833 1200">ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ความต้องการงาน โดยเฉพาะใน<u>สายปี</u> <u>ไตรเคมี</u> – เป็นช่าง เฉพาะและธุรกิจ ขยายตัว ฯลฯ</p>	<p data-bbox="945 368 1268 415">ต้องการคน</p> <div data-bbox="901 462 1309 558"></div> <div data-bbox="894 582 1294 705"></div> <div data-bbox="894 748 1309 839"></div> <div data-bbox="927 925 1294 1025"></div> <div data-bbox="937 1086 1274 1162"></div> <p data-bbox="1488 405 2048 548">จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา บุคลากรเป็นช่าง วิศวกรรมเคมีและทักษะวิชาช่าง</p> <div data-bbox="1396 586 2142 896"><p data-bbox="1480 839 1717 886">จักรวัฒน์ ศรีสัตตพิพ Inimitisanis V-CHEPC</p></div> <p data-bbox="1633 939 1913 986">รุ่นละ 40 คน</p> <p data-bbox="1421 1039 2099 1172">งบประมาณรุ่นละ 8 ล้านบาท เริ่มต้นปี 2551</p>

ความใหม่- ที่เติมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจและสังคม

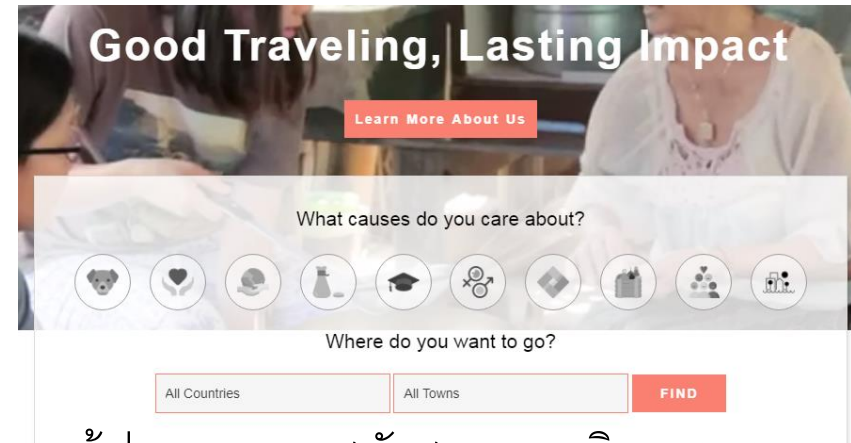
ความสามารถการผลิตใหม่ของระบบเศรษฐกิจ

Digital Society – Business Opportunity

Local Alike

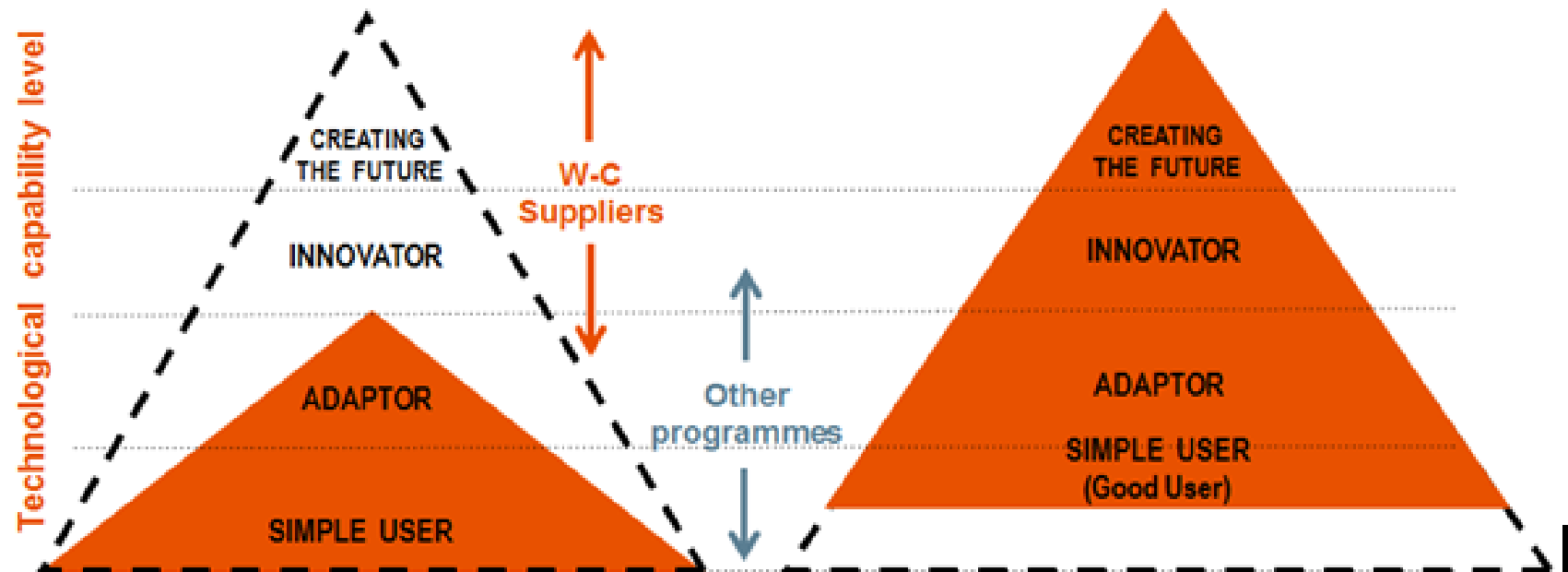
บริการ แนะนำ และร่วมกิจกรรม
สนับสนุนท่องเที่ยวโดยชุมชน

รวมผู้ประกอบการ สนับสนุนงานบริการชุมชน
และสร้างตลาดร่วมกัน

Productivity in Value Chain

World Class Supplier

Results

Output

BHP Billiton ได้สร้างผู้ประกอบการท้องถิ่นที่เป็น Suppliers ให้เป็นผู้ประกอบการในระดับ World-Class จำนวน 36 ราย

Outcome

Supplier สามารถสร้างรายได้จากขายงานใหม่ ตามความสามารถใหม่ คิดเป็นรายได้ 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นรายได้ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวพนักงาน 5,000 คน

ความสามารถใหม่นี้ เป็นผลคุณภาพของงาน BHP ดีขึ้น โดยเปรียบเทียบจากค่าใช้จ่ายที่เคยซ่อมแซมงาน 121 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่มีต้นทุนโครงการอบรมเพียง 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

Impact

ความสามารถโดยรวมของผู้ประกอบการเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมพื้นฐานของชิลีสูงขึ้น

มีความพร้อมที่จะรับงานทั่วโลก

Nestle' in society pyramid

Reconceiving
Products and
Markets

Redefine
Productivity in
Value Chains

Enabling local
Cluster
Development

Creating
Shared Value

Nutrition, water,
rural development

Sustainability

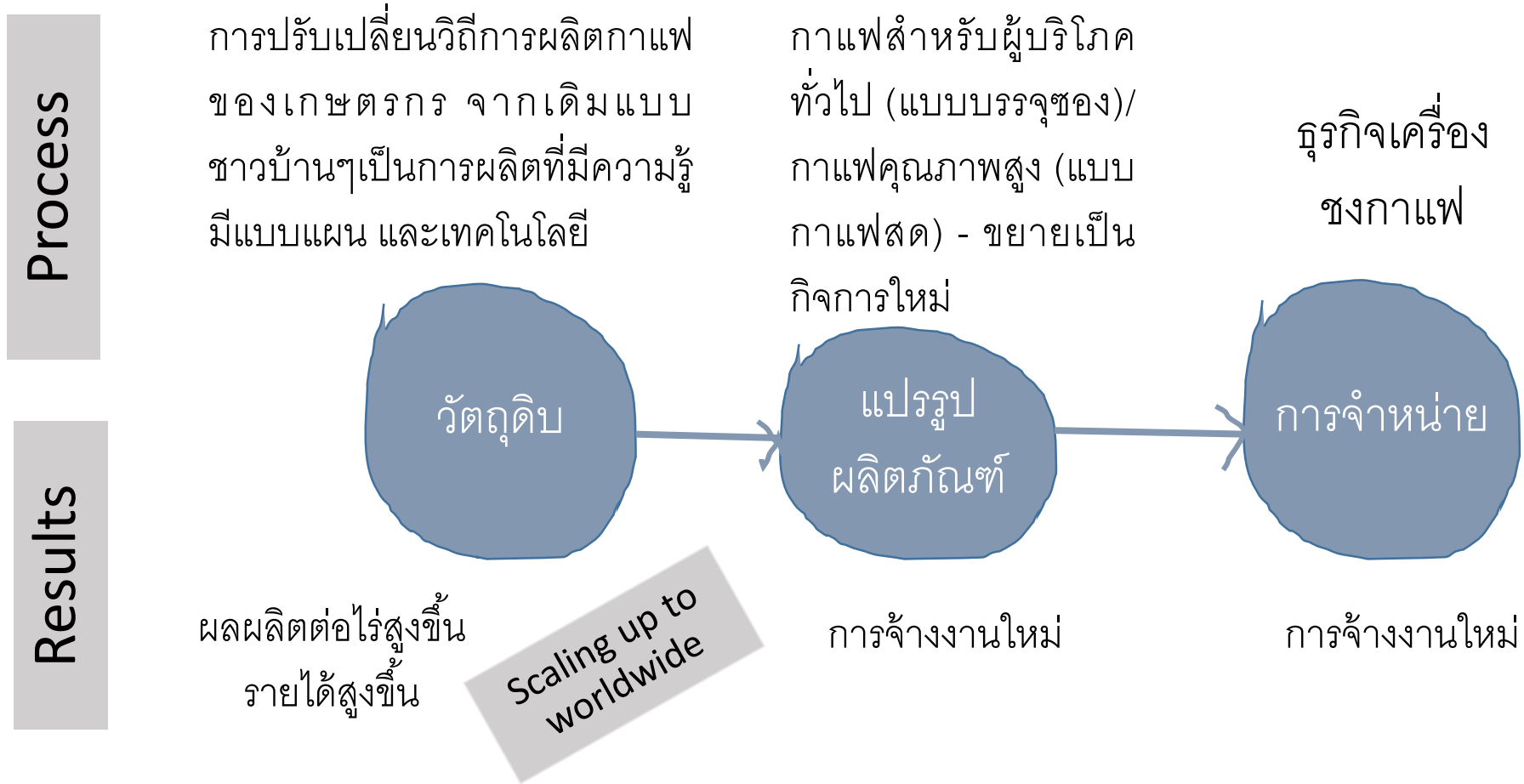
Protect the future

Compliance

Laws, business principles,
codes of conduct

Redefine Productivities in Value Chain

Coffee industry - Nestle

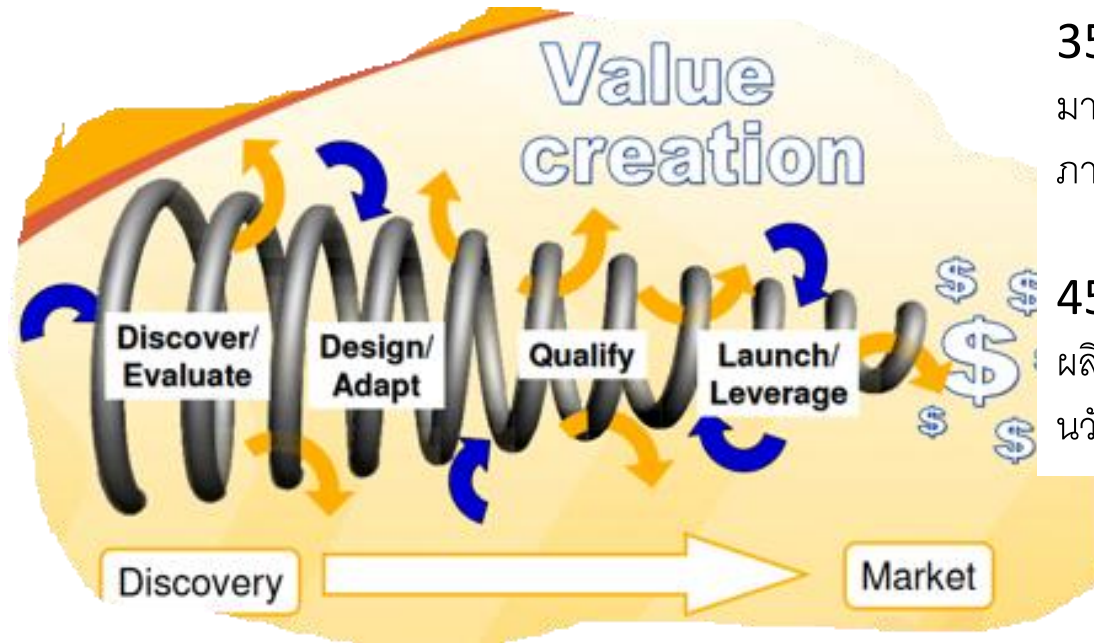
P & G : Connect & Development

Problem

ปี 2000 ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลก P & G พบสภาวะการถดถอยของตนเองอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากการจมปลักอยู่กับการบริหารแบบรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลาง — ละเลยการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเวลา 2 ทศวรรษต่อเนื่องกัน

SMEs มีนวัตกรรมผลิตภัณฑ์/บริการใหม่ๆ และสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดขึ้นใหม่ ในขณะเดียวกัน ราคาหุ้นลดลงจาก \$118 to \$52 a share

Connect & Development

35 % ของผลิตภัณฑ์ใหม่มาจากนวัตกรรมจากภายนอก

45 % ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์มาจากงานนวัตกรรมข้างนอก

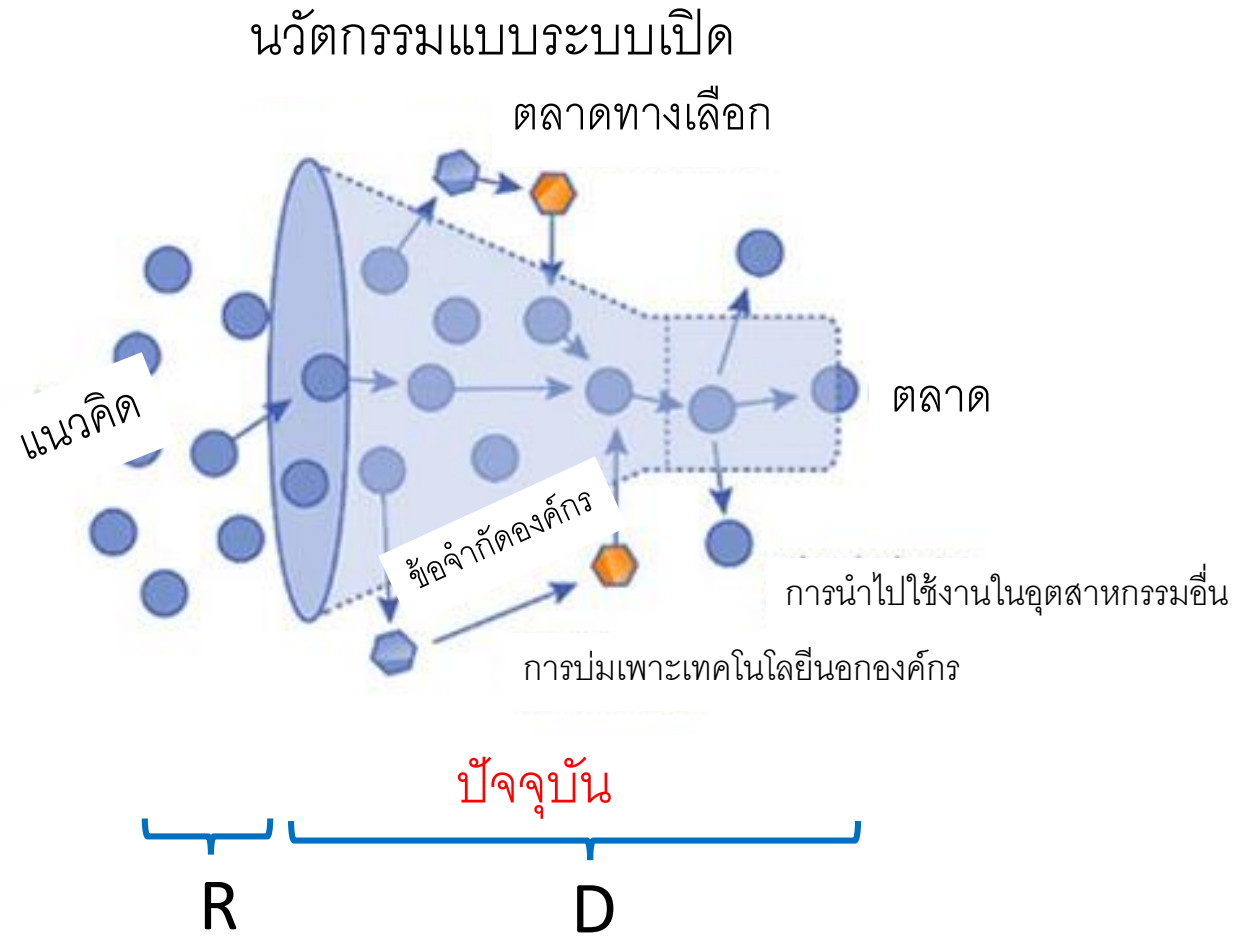
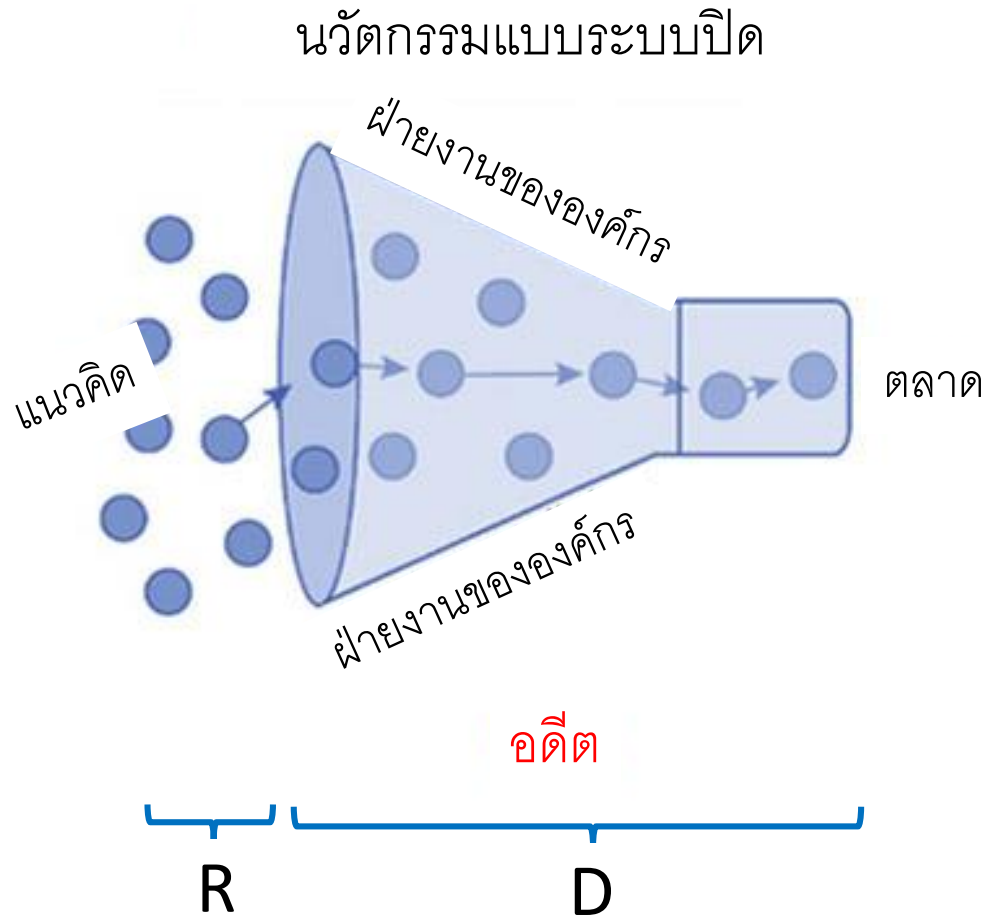
50 % ของนวัตกรรมมาจากข้างนอก

เติมพลังวิจัยและพัฒนา - สร้างจุดคานงัดให้เกิดขึ้นในกระบวนการนี้

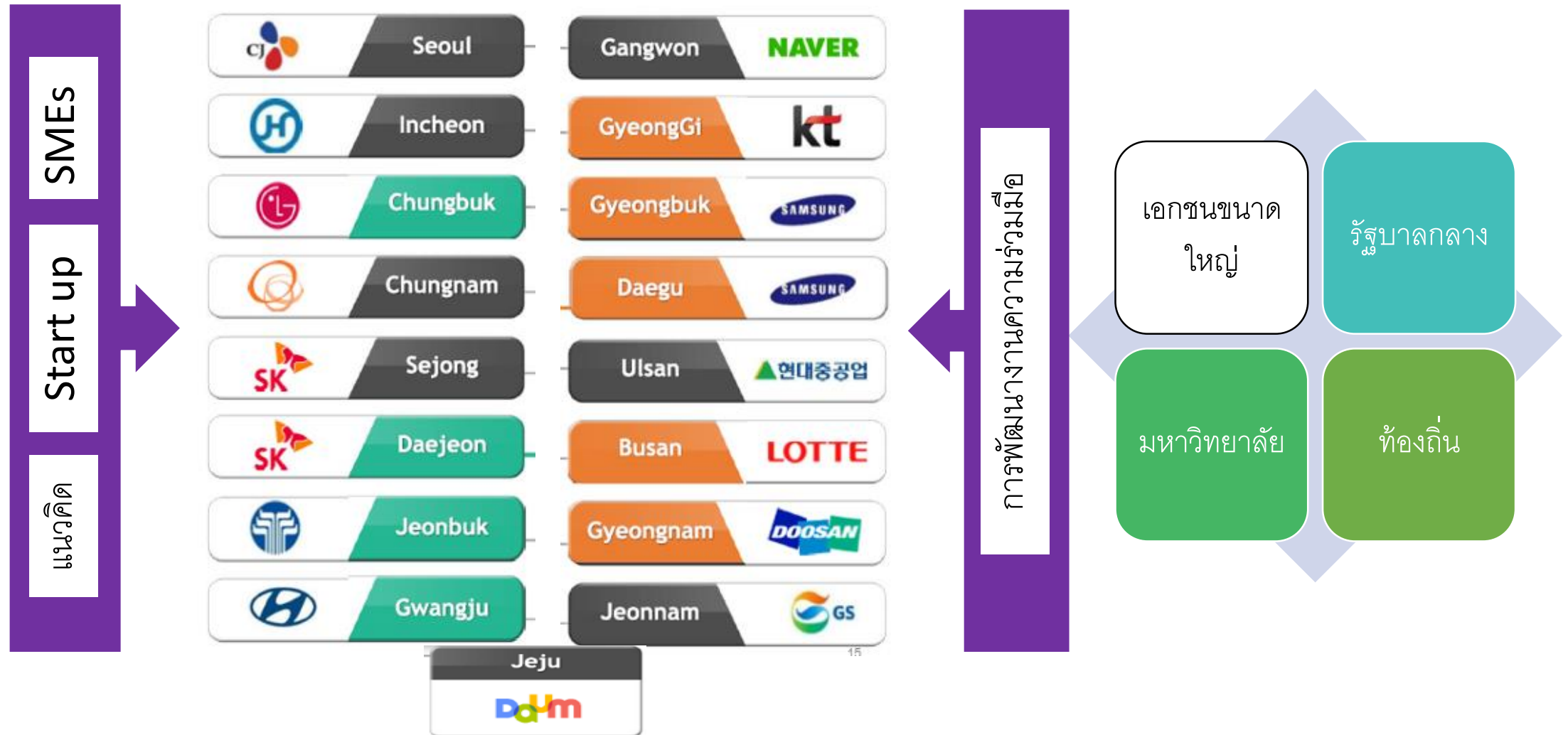
we have doubled our share price and have a portfolio of twenty-two billion-dollar brands

Closed/Open Innovation

The way of IBM, Intel and P & G

Creative Economy and Innovation Center

3

การทำทนายเพื่อการเปลี่ยนผ่านทางสังคม

Social Innovation Perspectives

ความใหม่ที่ “องค์กรชุมชน/
สังคม” ในฐานะที่เป็น **Social
actors** ได้ริเริ่มบวกรวมการ
จัดการความรู้ ความคิด
สร้างสรรค์ และเทคโนโลยี
แล้วสร้าง “ความใหม่” ขึ้นใน
พื้นที่ของสังคม ซึ่งเป็นเรื่อง
ที่ยังต้องการยุทธศาสตร์ว่าด้วย
Scaling up

จะมีใหม่? ที่ความใหม่นั้น เป็น
การริเริ่มบวกรวมการจัดการ
ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์
และเทคโนโลยี โดย
“บริษัทเอกชน และรัฐบาล”
แล้วสร้าง “ความใหม่” ขึ้นใน
พื้นที่ของสังคม ซึ่งเป็นเรื่อง
ที่ยังต้องการยุทธศาสตร์ว่าด้วยการ
เปลี่ยนข้าม **Mindset**

Social Innovation Perspectives

ความใหม่ของ “องค์กรชุมชน/
สังคม” และ Scaling up

Muhammad Yunus, Social Business Model, 2009

ความใหม่ของ “บริษัทเอกชน
และรัฐบาล” และ การเปลี่ยน
ข้าม Mindset

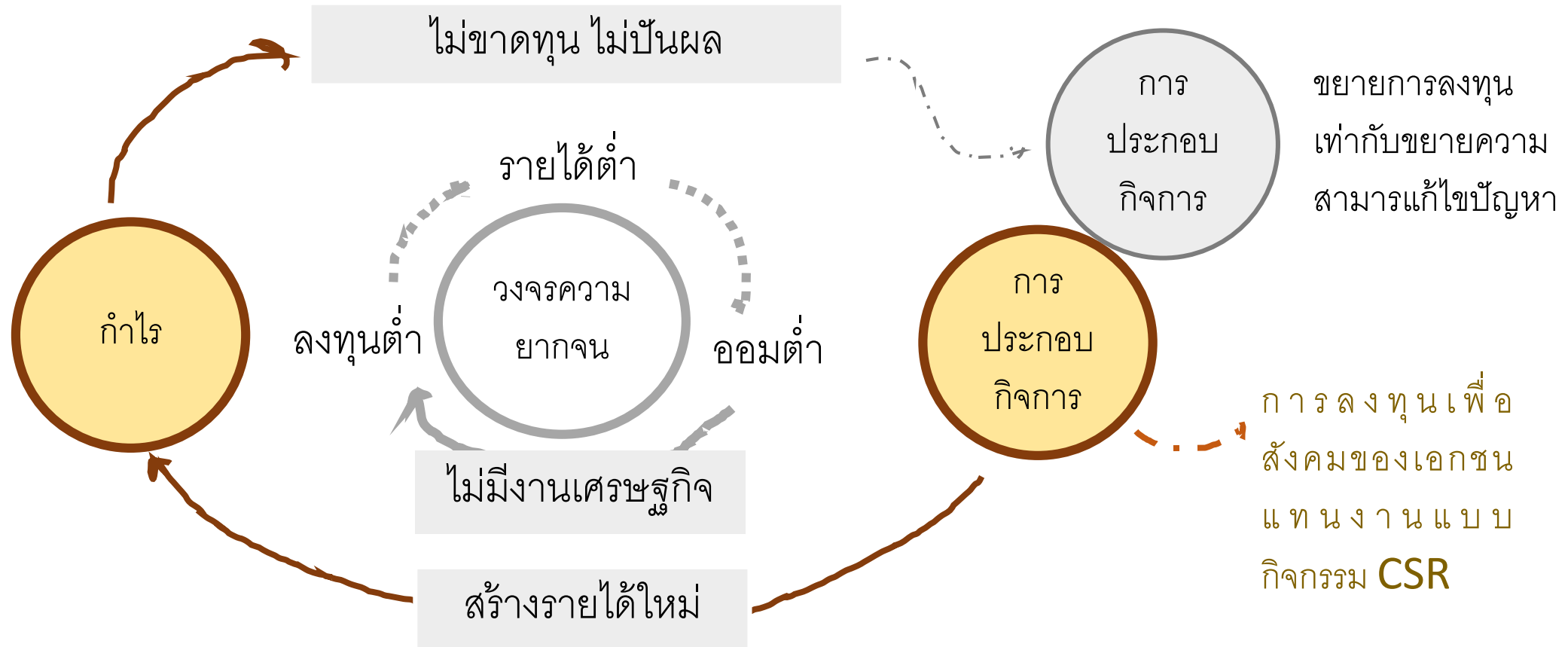

Michael E. Porter & Mark A. Kramer, 2011
Creating Shared Value

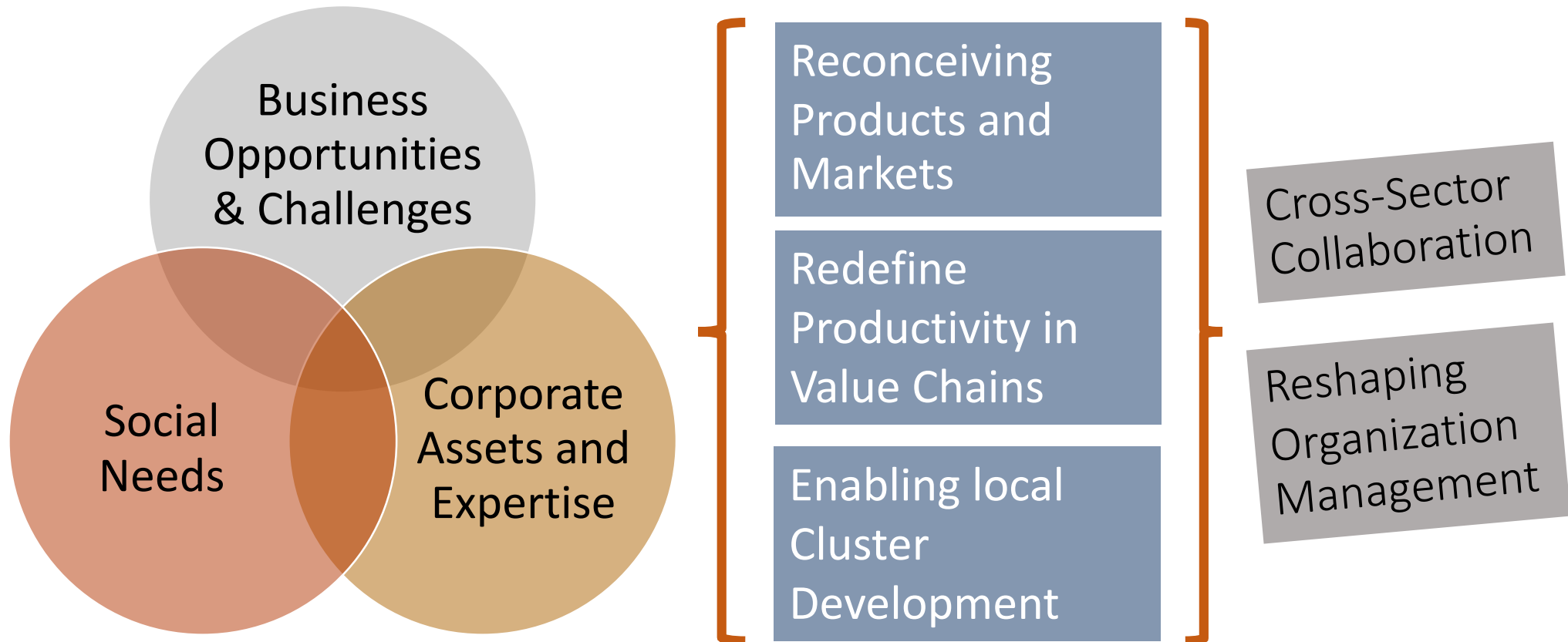
การพัฒนาความสามารถจากงานแบบพึ่งตนเองของชุมชน

เงินออม / การประกัน / กู้เพื่อที่อยู่อาศัย / การโอนเงิน

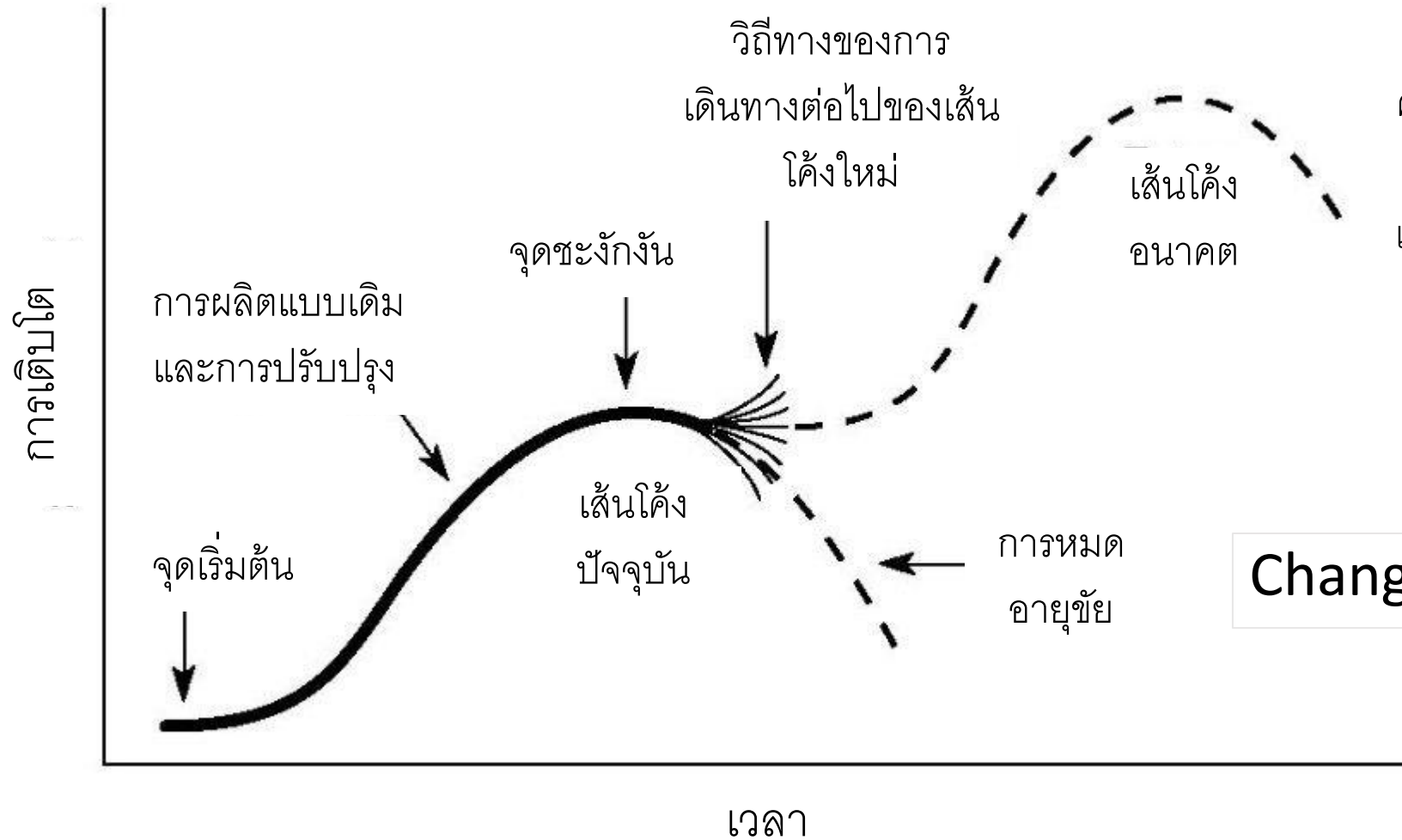
Yunus (2009)

การสร้างความหมายใหม่ของ “ทุนนิยม”

New S-Curve

ความชะงักงันและเดินทางต่อไปไม่ได้ของ S-Curve ไม่ได้เกิดมาจากส่วนที่เป็นเศรษฐกิจและเทคโนโลยี แต่มีส่วนสำคัญมาจาก “ขีดความสามารถของสังคม” ประกอบรวมอยู่ด้วย

Strengthen @ below
Changing mindset @ the top

นวัตกรรมสังคม (Social Innovation)

นวัตกรรมสังคม เป็น นวัตกรรม (ความใหม่) ที่สร้างสรรค์ขึ้นใน/โดยพื้นที่ของภาคส่วนทางสังคม แม้ว่าจะดำเนินการโดยภาคธุรกิจ และรัฐ ก็จะไม่เกี่ยวข้องกับสังคมอยู่ดี

ที่สำคัญกว่าอื่นใด คือ การเป็นไกสัญญาณ (**Trigger**)ของการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยทางสังคม

Soontorn@imageplus.co.th